

Smrt u obitelji

Draga braćo i sestre, dobar dan!

U nizu kateheza o obitelji, danas ćemo se izravno nadahnuti na događaju što ga opisuje evanđelist Luka u odlomku Evanđelja kojeg smo upravo čuli (usp. Lk 7, 11-15). To je vrlo dirljiv prizor, koji nam pokazuje Isusovo suosjećanje prema osobi koja pati – u ovom slučaju udovici koja je izgubila sina jedinca – i pokazuje nam također Isusovu moć nad smrću.

Smrt je iskustvo koje se tiče svih obitelji, bez ikakve iznimke. Sastavni je dio života; pa ipak, kada pogađa najbliže, na smrt nikada ne uspijevamo gledati kao na nešto prirodno. Nadživjeti svoju djecu za roditelje je nešto posebno bolno, nešto što je u suprotnosti s osnovnom prirodom odnosa koji daju smisao samoj obitelji. Gubitkom sina ili kćeri kao da vrijeme stane: otvara se ponor koji guta prošlost pa i budućnost. Smrt, koja odnosi malo dijete ili mlađu osobu, je šamar obećanjima, darovima i žrtvama ljubavi koji su radosno prinesene životu koje su donijeli na svijet. Mnogo puta na misu u Svetu Martu dolaze roditelji s fotografijom sina, kćeri, djeteta, mladića, djevojke i kažu mi: "Umro je, umrla je". I pogled im je tako bolan. Smrt pogađa, a kada je riječ o smrti djeteta pogađa duboko. Čitava obitelj ostaje kao paralizirana, nijema. Nešto slično proživljava također dijete koje ostaje samo, zbog smrti jednog ili oba roditelja. To pitanje: "Ali gdje je tata? Gdje je mama?" – "U nebu su." – "Ali zašto ga/je ne vidim?" To pitanje otkriva tjeskobu u srce djeteta koje ostaje samo. Praznina napuštenosti koja se otvara u njemu je još više tjeskobna zbog činjenice da ono nema čak ni dovoljno iskustvo da "opiše i nazove" ono što se dogodilo. "Kada će se tata vratiti? Kada će se mama vratiti?" Što odgovoriti kada dijete pati? Takva je smrt u obitelji.

U ovim slučajevima smrt je poput crne rupe koja se otvara u životu obitelji i kojoj ne znamo dati objašnjenje. Ponekad se čak svaljuje krivnju na Boga. Koliki samo – ja ih razumijem – se srde na Boga, hule: "Zašto si mi uzeo sina, kćer? Boga nema, Bog ne postoji? Zašto je to učinio?" Koliko smo samo to puta čuli. Ali ta ljutnja je pomalo posljedica i izraz velike boli; gubitak sina ili kćeri, oca ili majke, je velika bol. To se stalno događa u obiteljima. U ovim slučajevima, kao što sam rekao, smrt je poput rupe. Ali tjelesna smrt ima "ortake" koji su još gori od nje, a zovu se mržnja, zavist, oholost, škrtost; riječju, grijeh svijeta koji radi za smrt i koji je čini još bolnijom i nepravednijom. Ljubav u obitelji kao da je predodređena i nevinna žrtva tih pomoćnih sila smrti, koje prate čovjeka kroz povijest. Pomislimo na apsurdnu "uobičajenost" kojom, u određenim trenucima i u određenim mjestima, mržnja i ravnodušnost drugih ljudskih bića uzrokuje događaje koji smrti daju crtu užasa. Gospodin nas oslobodio od navikavanja na to!

U Božjem narodu, milošću njegove samilosti darovane u Isusu, mnoge obitelji djelima pokazuju da smrt nema posljednju riječ: to je pravi čin vjere. Svaki put kada obitelj u žalosti – pa i strašnoj žalosti – nalazi snage da sačuva vjeru i ljubav koji nas povezuju s onima koje volimo, ona već sada sprječava smrt da sve uzme. S tamom smrti treba

se suočiti snažnijim djelovanjem ljubavi: "Bože, rasvijetli tmine moga srca!", glasi zaziv iz večernje liturgije. U svjetlu Gospodinova uskrsnuća, koji ne napušta nikoga od onih koje mu je Otac povjerio, možemo smrti oduzeti njezin "žalac", kao što je govorio apostol Pavao (1 Kor 15, 55); možemo je spriječiti da nam zatruje život, da obezvrijedi naše osjećaje, da nas gurne u najmračniju dubinu.

U toj vjeri, možemo se uzajamno tješiti, znajući da je Gospodin pobijedio smrt jednom zauvijek. Naši dragi nisu nestali u tami ništavila: nada nam jamči da su oni u dobrim i snažnim rukama Boga. Ljubav je jača od smrti. Zbog toga trebamo ići putom na kojem ćemo rasti u ljubavi, učiniti je čvršćom, a ljubav će nas čuvati sve do dana kada će svaka suza biti otrta, kada "smrti više neće biti, ni tuge, ni jauka, ni boli više neće biti" (Otk 21, 4). Ako dopustimo da nas ta vjera nosi, iskustvo žalosti može iznjedrili snažniju solidarnost obiteljskih veza, novo otvaranje boli drugih obitelji, novo bratstvo s obiteljima koje se rađaju i preporađaju u nadi. Rađati se i preporađati se u nadi, to je ono što nam daje vjera. Ali želim istaknuti posljednju rečenicu iz odlomka Evanđelja kojeg smo danas čuli (usp. Lk 7, 11-15). Nakon što je Isus toga mladića vratio u život, sina te majke udovice, Evanđelje kaže: "on ga dade njegovoj majci", tako će učiniti Gospodin sa svim našim dragima u obitelji!

Ta nas vjera štiti od nihilističkog pogleda na smrt, kao i lažnih utjeha svijeta, kako kršćanska istina "ne bi bila izložena opasnosti da se pomiješa s raznoraznim mitologijama", popuštajući, drevnom ili modernom, praznovjerju (Benedikt XVI., Angelus 2. studenog 2008.). Danas je nužno da pastiri i svi kršćani izraze na konkretniji način smisao vjere u odnosu na iskustvo žalosti u obitelji. Ne smije se nijekati pravo na oplakivanje – moramo plakati u žalosti -, i Isus "zaplaka" i bio je "potresen u duhu" zbog velike žalosti jedne obitelji koju je volio (Iv 11, 33-37). Možemo se nadahnjivati na jednostavnom i snažnom svjedočanstvu mnogih obitelji koje su znale, u teškom prijelazu smrti, vidjeti također sigurni prolazak Gospodina, raspetoga i uskrsloga, s njegovim neopozivim obećanjem uskrsnuća mrtvih. Ono što čini Božja ljubav je snažnije od onoga što čini smrt. Moramo, svojom vjerom, biti djelatni "pomagači"te ljubavi! I sjetimo se one Isusove geste: Isus "ga dade njegovoj majci", tako će učiniti sa svim našim dragima i s nama kada ga budemo susreli, kad će smrt biti definitivno pobijeđena u nama. Ona je pobijeđena Isusovim križem. Isus će nas sve vratiti u obitelji!

Apeli Svetog Oca

Sutra će, kao što vam je poznato, biti objavljena enciklika o brizi za "zajedničku kuću" koja je stvoreni svijet. Ta naša "kuća" se ruši i to šteti svima, napose najsiromašnijima. Pozivam dakle na odgovornost, na temelju zadaće koju nam je Bog povjerio čovjeku u stvaranju: da "obrađuje i čuva" "vrt" u kojeg ga je postavio (usp. Post 2, 15). Pozivam sve da otvorena srca prihvate taj dokument koji je na tragu socijalnog učenja Crkve.

U subotu se slavi Svjetski dan izbjeglica, kojeg su ustanovili Ujedinjeni narodi. Molimo za mnogu braću i sestre koji traže utočište daleko od svoje zemlje, koji traže dom u kojem će moći živjeti bez straha, da ih se uvijek poštuje u njihovu

dostojanstvu. Ohrabrujem djelovanje onih koji im donose pomoć i izražavam nadu da će međunarodna zajednica djelovati složno i djelotvorno na sprječavanju uzroka prisilnih migracija. A sve vas pozivam da tražite oprostenje zbog osoba i institucija koje zatvaraju vrata tim ljudima koji traže obitelj, koji traže da budu zaštićeni.